

Introduction to Ha'amek Davar 2

ב. וכך הוא לדורות אין הבנת כל האדם שוה במקראי קדש...מכל מקום אינו דומה קורא אותה בפעם הראשונה לחוזר ושונה אותה... כ"ז לא דברנו אלא בלי דיוק באותיות ושנוין. וכמו בהעתקה אחרת המותרת אפי' לעובד כוכבים. אבל עוד הזהירה תורה בס' דברים ל"ב שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצום את בניכם לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת כי לא דבר ריק הוא מכם. וביארנו במקומו שא"א לפרש אזהרה זו על מצוה מעשה הכתובה בתורה. אלא אזהרה זו על הבין במקרא כל קוץ וקוץ שלא לחשוב ח"ו שנפל במקרה לכתוב כך. ע"ז אמרה תורה כי לא דבר ריק הוא מכם. ופי' בירושלמי פאה ואם ריק הוא מכם הוא ריק שאין אתם יגיעין בה. ובמקומו ביארנו בפי' מכם דבעובדי כוכבים אע"ג שראון הקב"ה שילמדו מקרא ומש"ה צוה הקב"ה להעתיק על שבעים לשון. אבל לא שיעמיקו בדקדוק הלשון. משא"כ לישראל לא דבר ריק הוא. ועליהם לדקדק בכל האפשר. ועיין מש"כ בספר ויקרא י"ח ה':

Devarim 32

46. And he said to them, "Set your hearts to all of the words which I bear witness for you this day, so that you may command your children to observe to do all the words of this Torah.

מו. וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנִי מְעִיד בְּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תִּצְוֶם אֶת בְּנֵיכֶם לְשֹׁמְרֵי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

47. For it is not an empty thing for you, for it is your life, and through this thing, you will lengthen your days upon the land to which you are crossing over the Jordan, to possess it."

מז. כִּי לֹא דְבַר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי הוּא חַיֵּיכֶם וּבְדַבְרָה זֹאת תֵּאָרִיכוּ יָמִים עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שְׁמֵהּ לְרִשְׁתָּהּ:

Ha'amek Davar, Devarim 32:46

לשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת. אלו היה הכונה לעשות כמצות התורה אינו מובן הטעם כי לא דבר ריק הוא מכם. היאך יעלה עה"ד דצויו ה' הוא ריק ותו קשה דרשת הירו' פאה פ"א א"ר מנא כי לא דבר רק הוא מכם. ואם ריק הוא מכם ריק שאין אתם יגיעים במ ומה זה שייך למעשה המצות. אלא פי' לשמור. זהו משנה לזכור מה שכבר למדם משה לעשות את כל דברי. להעמיד על נכון דיוק המקרא וזה נקרא עשיית הדברים ממש כמש"כ כ"פ. [וזוהו אשר מנה [לשמור לעשות לעשה בפ"ע. כמש"כ בס' ויקרא י"ח ה' ולהרמב"ם אינו אלא פרטי מצות ת"ת דנחשב לאחד]:

Introduction to Ha'amek Davar 3

ג. והנה בנדרים דל"ח העלו בפי' המקרא כתבו לכם את השירה. שהוא כל התורה. והביאו ראייה מסיפי' דקרא למען תהיה לי השירה הזאת לעד [ואופן הוכחה זו מבואר במקומו של אותו מקרא] הא מיהא יש להבין היאך נקרא כה"ת שירה. והרי לא נכתבה בלשון של שירה. אלא ע"כ יש בה טבע וסוגלות השירה. שהוא דבור בלשון מליצה. דידוע לכל מבין עם תלמוד דמשונה המליצה מספור פרזי בשני ענינים בטבע ובסגולה:

Devarim 31

19. And now, write for yourselves this song, and teach it to the Children of Israel. Place it into their mouths, in order that this song will be for Me as a witness for the children of Israel.

יט. וְעַתָּה כְּתֹבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל:

Rashi

this song: [This refers to the passage beginning with] וְכִפֹּר הַאֲזִינוּ הַשְּׁמַיִם [until] אֶדְמֶתוּ עִמּוֹ (Deut. 32:1-43).

את השירה הזאת: (לקמן לב, א) האזינו השמים עד (לב, מג) וכפר אדמתו עמו:

רשב"ם דברים פרק לא

(יט) השירה - סידור דברים קרוי שירה:

הזאת - פרשת האזינו שמעידה עליהם פורענות לכשיעברו על המצות ויבינו כי בחטאותם לקו:

רמב"ן דברים פרק לא

וטעם השירה הזאת - השירה אשר אגיד לך עתה, והיא האזינו. ויקראה שירה, כי ישראל יאמרוהו תמיד בשיר ובזמרה, וכן נכתבה כשירה, כי השירים יכתבו בהם הפסוק במקומות הנעימה:

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לח עמוד א

אמר רבי יוסי בר' חנינא: לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו, שנאמר: שמות לד +כתב לך פסל לך, מה פסולתן שלך אף כתבן שלך, משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ועליו הכתוב אומר: משלי כב +טוב עין הוא יבורך וגו'. מתיב רב חסדא: דברים ד +ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם! ואותי צוה, ואני לכם. דברים ד +ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי! אותי צוה, ואני לכם. דברים לא +ועתה כתבו לכם את השירה הזאת! השירה לחודה. למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל! אלא פילפולא בעלמא.

R. Jose son of R. Hanina said: The Torah was given only to Moses and his seed, for it is written, write thee these words [and] Hew thee: just as the chips are thine so is the writing thine. But Moses in his generosity gave it to Israel, and concerning him it is said, He that hath a bountiful eye shall be blessed, etc. R. Hisda objected: And the Lord commanded me at that time to teach you statutes and judgments? (12) — He commanded me, and I [passed it on] to you. (13) [A further objection:] Behold, I have taught you statutes and judgments, even as the Lord my God commanded me? (14) — He commanded me, and I taught you. Now, therefore, write this song for you! (15) — This refers to the song alone. (16) That this song be a witness for me against the children of Israel? (17) — But only the [Scripture] dialectics [were given to Moses alone]. (18)

(12) Deut. IV, 24. This proves that it was not given to Moses for himself.

(13) This is the answer, which interprets the verse thus: And the Lord commanded me at that time, (and I determined) to teach you etc.

(14) Ibid. 5.

(15) Ibid. XXXI, 19. 'For you' shews that it was given to the Israelites in the first place.

(16) But the rest of the Torah was originally given to Moses alone.

(17) Deut. XXXI, 19. If the reference is to the song alone, how can that testify against Israel?

(18) And he taught them to the people.

Introduction to Ha'amek Davar 3

א) דבשיר אין הענין מבואר יפה כמו בספור פרזי. וצריך לעשות הערות מן הצד. דזה החרוז כוון לזה הספור. וזה החרוז כוון לזה. ולא מיקירי דרוש. אלא כך הוא טבע השיר אפי' של הדיוט. ומושכל עוד דמי שידוע בטוב ענין שהביא לידי מליצה זו שנתחבר עליו. מתוק לו אור לשון של השיר ודקדוקה הרבה יותר מלאיש שאין לו ידיעה מתכונת הענין ורק בא להתבונן מן המליצה תורף הענין. ומזה עלול הוא להשערות בדויות. מה שלא הי' מעולם ולא לזה כוון המשורר. כך הוא טבע כל התורה שאין הספור שבה מבואר יפה. אלא יש לעשות הערות ופירושים לדקדוקי הלשון. ולא נקרא דרוש. אלא כך הוא פשט המקרא. ומושכל עוד שאין אדם יכול לעמוד על דקדוק דבר ה' אם לא שמכין לאיזה דבר הלכה או מוסר ואגדה הבא בקבלה בדברי חז"ל. ועי' ס' במדבר ז' ז' מש"כ:

ב) דבשיר יש סגולה לפארה ברמזים מה שאינו מענין השיר. כמו שנהוג לעשות ראשי החרוזים בדרך א"ב או שם המחבר. וסגולה זו מיוחדת במליצה ולא בספור פרזי. וידוע דסגולה זו מוכרחת הרבה פעמים להמחבר לעקם את הלשון כמעט. רק כדי שיחלו ראשי החרוזים באות הנדרש לו. ודבר זה ממש היא בכה"ת כולה. שמלבד הענין המדובר בפשט המקרא. עוד יש בכל דבר הרבה סודות וענינים נעלמים אשר מחמת זה בא כ"פ המקרא בלשון שאינו מדויק כ"כ.